

Nytt fra EU-delegasjonen om

kommunal- og regionalpolitikk

1.	Belgias formannskap	2
2.	Interreg konsultasjoner om framtiden.....	3
3.	Rural visjon 2040 – nettverk åpent for norske deltakere.....	3
4.	Demografi – Harnessing Talent Platform og Talent Booster Mechanism	4
5.	Kommisjonen presenterer verktøykasse mot demografiske trender	7
6.	Arrangement – TA 2030 – Piloten Mindre Steder er viktige.....	9
7.	Gijón erklæringen - boligspørsmål blir viktigere i EU	10
8.	Befolkningsutviklingen i EU – negativ mellom 2021 og 2022	12
9.	Bodø er kulturhovedstad i 2024 og Tromsø europeisk ungdomshovedstad i 2026.....	13
10.	Kommende begivenheter og tidsfrister	14
11.	Ta kontakt!.....	14

1. Belgias formannskap

Belgia tar 1. januar 2024 over formannskapet i EU etter Spania. Det er knyttet stor spenning til det belgiske formannskapet. EU står i en rekke kriser med krig i Ukraina og Midtøsten, samtidig som Unionen må lande sitt eget budsjett. Som Spania skal Belgia ha formannskapet i et valgår, hvor Belgia skal gjennomføre føderalt, regionalt og lokale valg i løpet av våren 2024.

Mottoet for det belgiske formannskapet er “protect, strengthen og prepare”. I dette ligger et mål om å bedre forsvare EUs borgere, styrke samarbeidet og gjøre EU klart for framtiden. Videre er det seks prioriteringer formannskapet vil ha:

- Defending rule of law, democracy and unity
- Strengthening our competitiveness
- Pursuing a green and just transition
- Reinforcing our social and health agenda
- Protecting people and borders
- Promoting global Europe

I regionalpolitikken vil Belgia løfte opp diskusjoner rundt demografi, samt fokusere på framtiden til EUs samholdingspolitikk etter 2027. Videre løftes det opp at presidentskapet vil fokusere på

midtveisevalueringen av Territorial Agenda 2030 samt videreutvikling av EUs urbane agenda. Andre områder under Kommunal- og distriktsdepartementets ansvar som løftes fram, er en styrking av boligpolitikken som presidentskapet vil løfte fram som en prioritet på EUs agenda. Vedrørende avvikling av europaparlamentsvalget

våren 2024, vil Belgia ha et fokus på å jobbe imot desinformasjon og hybride trusler.

Formannskapet er preget av at Belgia er en føderal stat. Regionalpolitikken er blant annet delt inn i det som er mest aktuelt for de forskjellige regionene. For eksempel vil Vallonia ha ansvar for ruralpolitikk – mens Brussel vil ha ansvar for bypolitikk.

Der hvor Spania har satt et stort fokus på ruralpolitikk, er det forventet at Belgia vil løfte opp bypolitikk. Brussel har blant annet vært tidlig ute med å signalisere hva de ønsker å løfte opp i bypolitikken under formannskapet:

- EUs urbanpolitikk post 2024
- Løfte opp hvor viktige byer er i EU at innbyggere skal ha et godt liv
- Finansiering av byutvikling post 2027 budsjettet
- Byplanlegging og territoriale planleggings viktighet i EUs grønne omstilling

Les mer her om [det belgiske formannskapet](#).

2. Interreg konsultasjoner om framtiden

Som et ledd i diskusjonen om framtidens regionalpolitikk i EU, har generaldirektoratet for regional- og urbanutvikling åpnet en konsultasjon om framtidens Interreg programmer. Konsultasjonen vil vare igjennom hele 2024 og være innspill til nytt juridisk rammeverk for programmene som vil foreslås i midten av 2025.

Kommisjonen lanserte **1. desember** et eget "toolkit" som skal vise hvordan forskjellige aktører kan komme med innspill. Dette toolkitet gir en metodologi og klare instruksjoner for hvordan interesserte kan gi innspill, samt tidsfrister og videre tidslinje.

Les mer om [konsultasjonen her](#).

Les mer «*toolkitet*» [som er lansert her](#).

3. Rural visjon 2040 – nettverk åpent for norske deltakere

Generaldirektoratet for landbruk, og generaldirektoratet for regional og urban utvikling lanserte i 2021 en langtidsvisjon for rurale områder.

[Langtidsvisjonen](#) har som mål å rette søkelys på de utfordringene rurale områder i EU møter:

- Det blir stadig færre i arbeidsfør alder i EU, og i 2030 er det forventet at andelen av befolkningen over 65 år vil være over 30 prosent av den totale befolkningen.
- Denne andelen vil være enda større i rurale områder som allerede i dag preges at unge migrerer mot urbane områder. I tillegg preges disse områdene av husholdninger har lavere inntekt og lav utviklet digital infrastruktur.
- For landbrukssektoren er demografien i disse områdene en økende utfordring. Sektoren skal i løpet av de 10-20 neste årene gjennomgå et generasjonsskifte i en tid hvor kampen om arbeidskraften i EU er større noen gang.

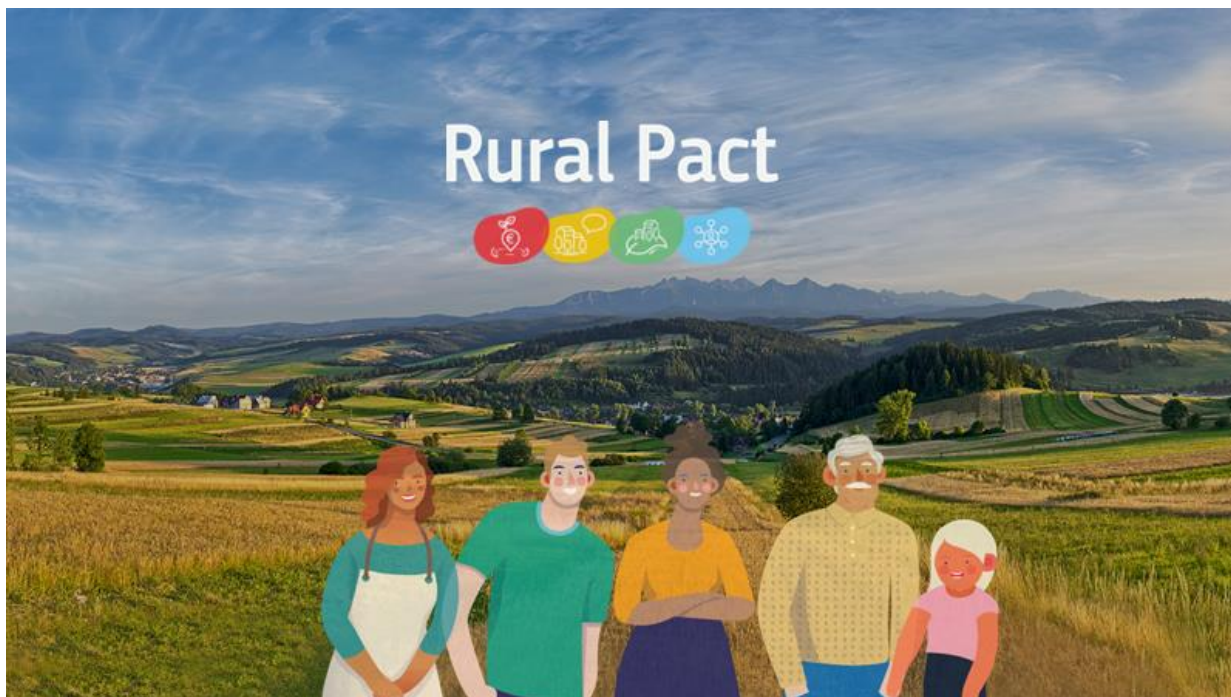
Visjonen knytter seg opp mot ti mål EU har for rurale områder igjennom en handlingsplan:

- Sterkere samfunn: Bedre innbyggerinvolvering, tilgang til tjenester og sosiale tjenester.
- Tilkoblet: Digital tilkobling, bedre infrastruktur og tilgang til nye transporttjenester
- Resilient: Mot klimaforandring og sosiale utfordringer
- Velstående: Flere økonomiske aktiviteter og bærekraftig matproduksjon.
- Langtidsvisjonen er under ansvaret til visepresident i Kommisjonen Dubravka Suica, med ansvar for demokrati og demografi.

Rural Pact Community:

Som et ledd i denne visjonen har generaldirektoratet for landbruk opprettet et eget nettverk som er kjent som *Rural Pact community platform*.

Dette er i all hovedsak nettverk som skal sette søkelys på å finne felles løsninger på de overnevnte problemene. Innenfor plattformen skal de samles informasjon om forskjellige prosjekter for felles læring.

Det er mulig for norske deltakere å bli medlem av Rural Pact Community, da det nå er åpnet for internasjonale organisasjoner. Det vil ikke være noen spesielle midler knytte til norske deltakere – da midlene i generaldirektoratet for landbruk ikke er tilgjengelig for norske deltakere. Muligheten for et godt læringsnettverk er derimot stor og plattformen har allerede flere deltakere.

Mer informasjon plattformen er her: [Rural Pact Community Platform \(europa.eu\)](https://ruralpact.europa.eu)

Mer informasjon om de forskjellige «community groups» er her: [Join a Community Group](#)

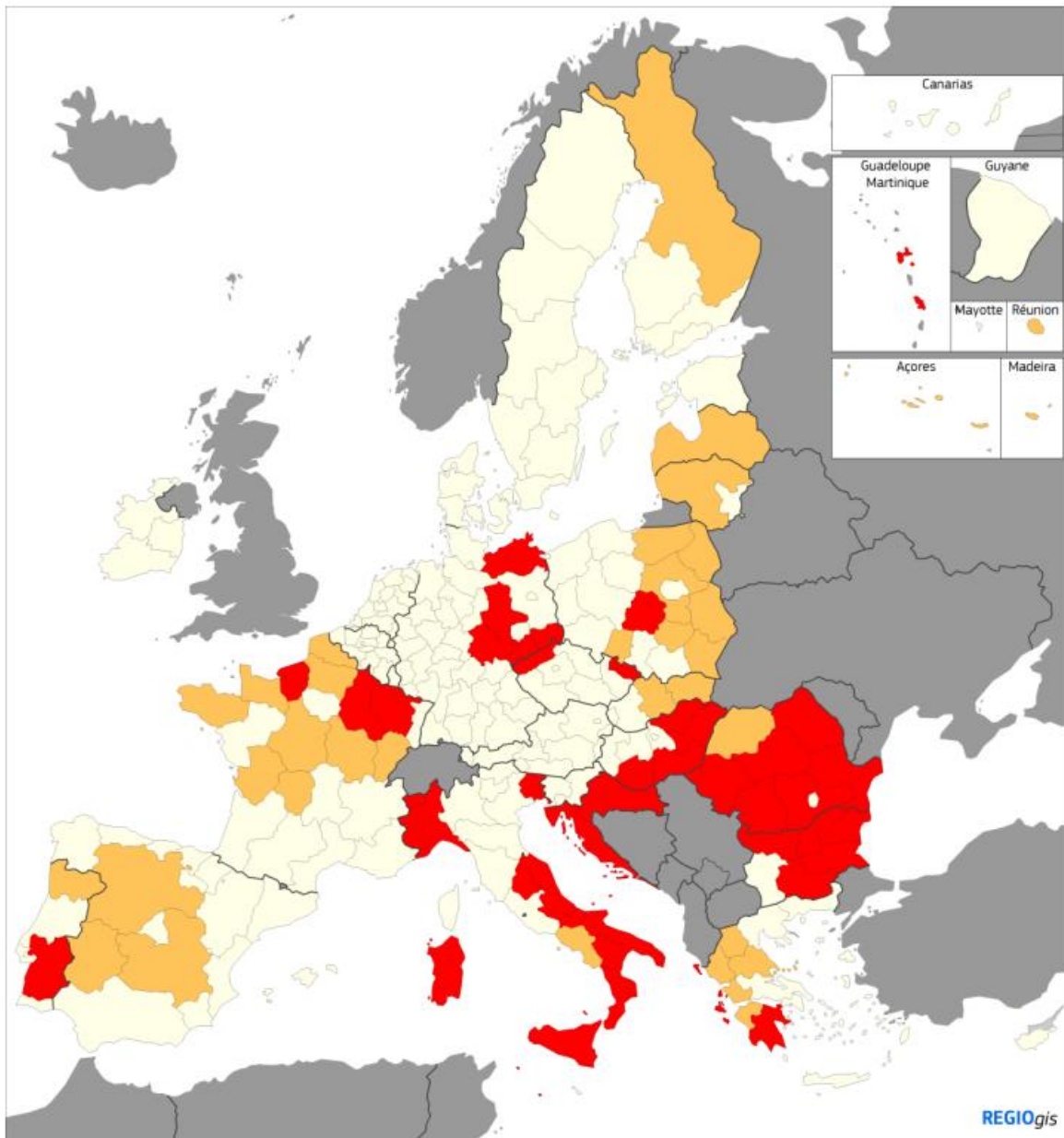
Norske kommuner og fylker må registrere seg som en organisasjon når de melder seg for deltakelse på nettsiden.

4. Demografi – Harnessing Talent Platform og Talent Booster Mechanism

Kommisjonen lanserte tidligere i 2023 [Harnessing Talent Platform](#) (HTP). Målet med denne plattformen er å lage et nettverk som skal jobbe med kunnskapsdeling og erfaringsutveksling som støtte til regioner som sliter med demografisk nedgang. Plattformen er en oppfølging av meldingen *“Harnessing Talent in Europe: a new boost for EU Regions”*, som ble lagt fram tidligere i 2023.

EU hadde en nedgang i de som er i yrkesaktiv alder på 3,5 mill. mellom 2015 og 2020. I perioden fram til 2050 er det forventet en ytterligere reduksjon på 35 mill. Samtidig befinner en rekke regioner seg i det som omtales som en «utviklingsfelle». En region er i en «utviklingsfelle» når mangel på arbeidskraft med de riktige kvalifikasjonene og universitetsutdannede gjør at man ikke kan kompensere for nedgangen i de som er i yrkesaktiv alder.

Nedgangen i de som er i yrkesaktiv alder må takles ved hjelp av høyere produktivitet. Innovasjon og en bedre kvalifisert arbeidsstyrke er viktig i denne sammenheng. Det er identifisert 82 regioner som er enten er i denne «utviklingsfellen» eller står i fare for å havne i den. 46 regioner er kategorisert som å være i «utviklingsfellen».

**Regions in a talent development trap
and regions at risk of falling in a talent development trap**

- Category
- Shrinking working-age population and lagging level of tertiary education
 - Net out-migration of people aged 15-39
 - Other regions

Source: DG REGIO based on Eurostat data
(demo_r_d2jan, demo_r_magec, lfst_r_lfsd2pop)

Regioner i en talentutviklingsfelle og regioner som står i fare for å falle i en talentutviklingsfelle.

Rød farge illustrerer krypende befolkning i arbeidsfør alder og lavere utdanningsnivå.

Gul farge illustrerer nettoutflytting av personer i alderen 15-39 år.

Hvit farge illustrerer andre regioner.

Kilde: Europakommisjonens kommunikasjon [Harnessing talent in Europe's regions](#), European Commission©2023.

Den **23. november** lanserte DG REGIO [Talent Booster Mechanism](#). Denne nye mekanismen skal jobbe med åtte tiltak, spesielt rettet mot regioner som opplever en demografisk nedgang. Disse åtte tiltakene er:

1. Et pilotprosjekt som skal hjelpe regioner som har havnet i en utviklingsfelle. Målet er å støtte regionene med å utvikle planer slik at de har mulighet til å komme ut av denne trenden.
2. Et nytt initiativ som skal jobbe med smart tilpasning for regioner i demografisk nedgang. Blant annet skal regionene få bistand i hvordan de kan komme med tiltak som gjør at færre unge forlater regionen.
3. Teknisk støtteinstrument - som skal bistå nasjonalt, lokalt og regionalt nivå med å komme med tiltak for å hindre fortsatt hjerneflukt. Støtten vil gis til administrasjon.
4. Bedre samspill mellom samørighetspolitikken og interregional innovation instrument (I3) som skal bidra til å utløse nye oppstartsbedrifter.
5. Nye tiltak vil komme under EUs urbane initiativ. Det skal komme nye tiltak for byer, som opplever befolkningsnedgang.
6. Det vil settes opp en egen nettside som skal samle kunnskap om hvordan EU jobber mot demografisk nedgang.
7. Flere nettverk og arbeidsgrupper skal settes opp – slik at deltakere i programmene enklere kan dele erfaringer om hvordan de jobber med å hindre hjerneflukt.
8. Det vil satses på å utvikle et analytisk verktøy for hvordan en bedre kan utnytte seg av lovlig arbeidsinnvandring.

Den **23. november** informerte DG REGIO om at ti regioner er tatt ut i en pilotfase under *Talent Booster Mechanism*. Regionene er:

- Alentejo, Portugal
- Champagne-Ardenne, Frankrike
- Dél-Dunántúl, Ungarn
- Kontinentalna Hrvatska, Kroatia
- Łódzkie, Polen
- Peloponnisos, Hellas
- Puglia, Italia
- Sachsen-Anhalt, Tyskland
- Vest, Romania
- Yugoiztochen, Bulgaria

Dette er regioner som har store utfordringer med demografi, som skal være med i pilotfasen – hvor EU og regionene skal høste erfaring med hvordan de skal jobbe med den demografiske trenden.

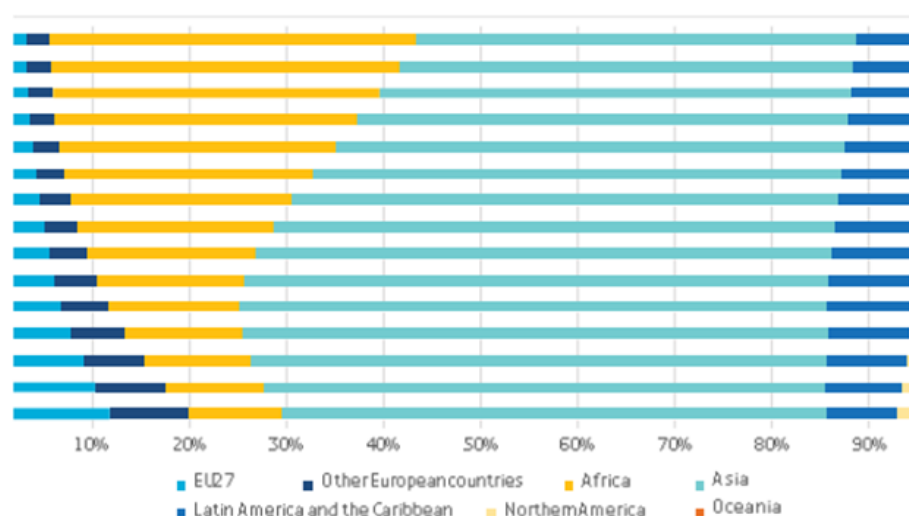
5. Kommisjonen presenterer verktøykasse mot demografiske trender

Det blir stadig færre i arbeidsfør alder i EU. I en ny meddelelse fremhever Kommisjonen betydningen å mobilisere hele humankapitalen: Det skal føres en aktiv politikk for at enda flere kvinner, unge og eldre skal komme i jobb. Men heller ikke dette vil være nok. Også målrettet arbeidsinnvandring fra land utenfor EU må til, skal EU klare å løse nåværende og fremtidig mangel på arbeidskraft, ifølge Kommisjonen.

I de kommende årene vil EUs demografi utfordre den langsiktige konkurransevnen. Grunnet lavere fødselsrate og en aldrende befolkning, vil EU nå en befolkningstopp i 2026. Deretter vil den totale befolkningen gradvis falle, for eksempel er det forventet et fall i befolkningen på 57,4 millioner i 2100.

EUs totale andel av verdens befolkning vil falle til 4 prosent i 2070 fra 6 prosent i dag. Allerede i dag er det rekordstor mangel på kompetent arbeidskraft

ESTIMATED AND PROJECTED SHARE OF WORLD POPULATION BY CONTINENT, 1960-2100 (IN %)

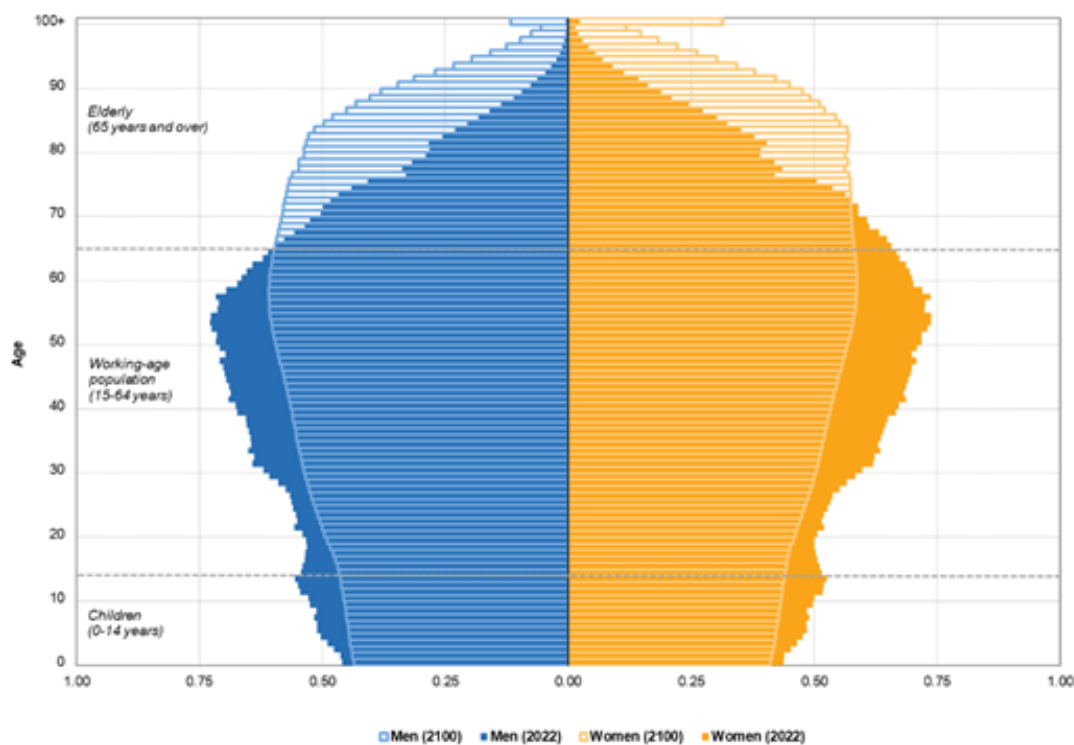
i EU. Dette gjelder spesielt i forskning, helse, teknologi og ingeniøryrker. Trenden forsterkes også av at baby-boom generasjonen er på vei inn i pensjonsalder og vil derfor forsterkes inn mot 2030.

Demografi vil være en av de store megatrendene som vil prege unionen. Aldringen vil spesielt prege rurale områder og gjøre disse mindre konkurransedyktige.

De demografiske forandringene kommer også med muligheter. Blant annet kan sølvøkonomien utvikle seg som en viktig del av EUs økonomi. Dette er den delen av økonomien som vil være rettet mot personer over 65 år. I 2025 er det forventet at 28,1 prosent av GDP kan være knyttet til sølvøkonomien. Dette er spesielt tilknyttet velferdsteknologi og medisiner.

Territorielle forskjeller vil spesielt øke innad i landene og uten tiltak vil flere regioner i landene havne i en utviklingsfelle. Disse vil møte store utfordringer spesielt knyttet til arbeidsmarkedet, lav konkurransedyktighet og en aldrende befolkning – som vil vanskeliggjøre nye investeringer. Dette kan og vil skape store forskjeller innad i landene i EU, selv om forskjellene mellom medlemslandene i BNP synker.

Population pyramids, EU, 2022 and 2100
(% of total population)

Source: Eurostat (online data code: proj_23np)

eurostat

Demografisk verktøykasse mot demografiske trender

Kommisjonen la derfor **11. oktober** fram en rekke tiltak for å motvirke den negative demografiske trenden igjennom en “demografisk verktøykasse”. Tiltakene er:

- *Bedre balanse mellom familie- og arbeidsliv:* Studier viser at mange familier i EU mener det er vanskelig å kombinere familie og karriere. Dette gjelder spesielt kvinner, hvor mange utdannede kvinner føler de står i **et press mellom å velge karriere og familieliv**. Det er også i mange land fortsatt slik at kvinner i mindre grad enn menn deltar i arbeidslivet.
 - Som tiltak imot dette har EU bl.a. innført direktivet om et balansert arbeids- og familieliv, som skal gi en rett til kompensert foreldrepermisjon og til å etterspørre fleksibel arbeidstid for foreldre med barn opp til åtte år, og direktivet for gravide arbeidstakere som skal gi rett til likebehandling og hindre oppsigelser på grunn av graviditet.
 - Det legges opp til revisjon av direktivet om et balansert arbeids- og familieliv 2027, samt at EU vil organisere en kampanje som tar opp tematikken bedre arbeidslivsbalanse og rettigheter for barnefamilier.
- *Bidra til at EUs unge kan få ut sitt potensiale:* Det er fortsatt **stor ungdomsledighet i EU**, spesielt gjelder dette immigranter og minoriteter. Selv om flere land de siste årene har hatt dette som et fokusområde er dette et stort potensial som kan bidra positivt til EUs økonomi.
 - Som tiltak mot dette har ungdomsledighet blant annet vært et fokusområde under European Year of Skills. Kommisjonen vil også i 2024 oppdatere rammeverket for traineeships, slik at flere kan få erfaring til arbeidslivet.

- *Gi eldre en større mulighet til å bidra i samfunnsutviklingen:* Det er et ønske om en mer holistisk tilnærming, som skal bidra til at eldre i større grad kan ta del i samfunnsutviklingen. Det ønskes også et større søkelys på helsesektoren og pleiearbeider i større grad skal anerkjennes for den jobben din gjør og senke andelen som jobber deltid i denne sektoren. Pensjonsreformer er også fremhevet som viktig da store deler av utgiftene til medlemslandene vil være pensjoner i framtiden.
 - Reformen av pensjonssystemene bør ses i sammenheng med en aktiv arbeidsmarkedspolitikk som legger til rette for livslang læring for alle arbeidstakere.
- *Lovlig innvandring:* Europeiske arbeidsmarkeder kjennetegnes for tiden av høy sysselsetting, lav arbeidsledighet og rekordhøy mangel på arbeidskraft. I tillegg til å mobilisere flere kvinner, unge og eldre inn i arbeidslivet, kan lovlig migrasjon fra såkalte tredjeland (land utenfor EU) bidra til å fylle kompetanse- og arbeidskraftmangelen.

A COMPREHENSIVE APPROACH TO DEMOGRAPHIC CHANGE

6. Arrangement – TA 2030 – Piloten Mindre Steder er viktige

Den **5. desember** arrangerte Kommunal- og distriktsdepartementet i samarbeid med Norges delegasjon til EU et høynivåseminar i tilknytning til EUs territoriale agenda og pilotprosjektet ledet av Norge, *Small Places Matter*.

Europaparlamentet var representert ved europaparlamentariker Marcos Ros Sempere, mens Kommisjonen var representert ved avdelingsdirektør Benôit Nadler.

Det deltok også en rekke eksperter fra forskjellige europeiske organisasjoner. Blant annet deltok professor John Bachtler fra European Policy Research Centre og Kai Böhme fra Spatial Foresight.

Arrangementet hadde rundt 80 deltakere og var en mulighet for Norge til å gi gode innspill til EUs regionalpolitikk.

Statssekretær Sigrun Wiggen Prestbakmo deltok på seminar i Norges Hus om: *The Reform of the Territorial Agenda 2030 and the Future of Cohesion Policy*. Fotograf: Olav Mydland©Norges delegasjon til EU, 2023.

7. Gijón erklæringen - boligspørsmål blir viktigere i EU

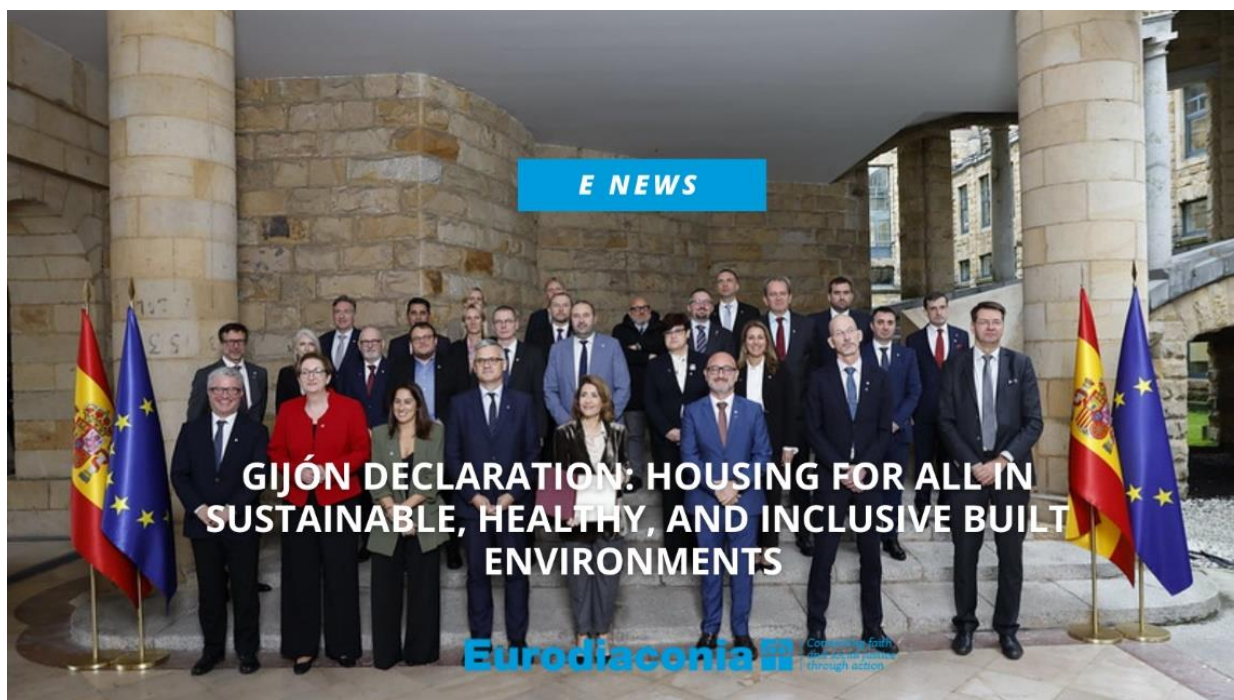
Etter flere år hvor det har vært relativt stille rundt by- og boligpolitikken i EU, har spørsmålet på mange måter gjort et comeback i den siste høsten. Det spanske formannskapet har i større grad lyktes å sette dette på agendaen, hvor det er tatt initiativ til en større debatt om by- og boligpolitikken kan gi den «grønne given en sosial dimensjon». I tillegg er dette et område hvor flere av EUs medlemsland møter store utfordringer:

- Urbane områder i EU preges i dag av **svært høye bolig- og utleiepriser**, som vanskeliggjør boligmarkedet for unge – samt presser vanskeligstilte ut av sine boliger.
- Problemene er **økende – spesielt for middelklassen, unge og eldre** i EU. Nye tall fra Eurostat viser at **hele 8,7 prosent** av EUs befolkning bruker mer enn **40 prosent** av inntekten sin på husleie.
- Samtidig er det et sterkt **økende antall hjemløse** i EU, som rammer spesielt urbane områder.
- EU skal også igjennom en **stor renoveringsbølge de neste årene**. Målet er å renovere flere boliger, for å kutte utslipp og bygge oppunder den grønne given.
- Det spanske formannskapet hadde derfor satt en rekke temaer på agendaen mot det uformelle ministermøtet:
 - Manglende investeringer i boliger i rurale områder.
 - Tilgang til bolig for de svakeste i samfunnet.
 - Hvordan EU kan bidra til å bygge en bærekraftig bolig og bypolitikk
 - Hvordan New European Bauhaus kan brukes i by- og boligpolitikk

For å møte de økende problemene i by- og boligpolitikken ble EUs ministre under det uformelle by- og boligministermøtet i Gijón 13.-14. november enige om en erklæring. Denne erklæringen bygger på 13 områder EU skal jobbe med videre innenfor by- og boligpolitikken.

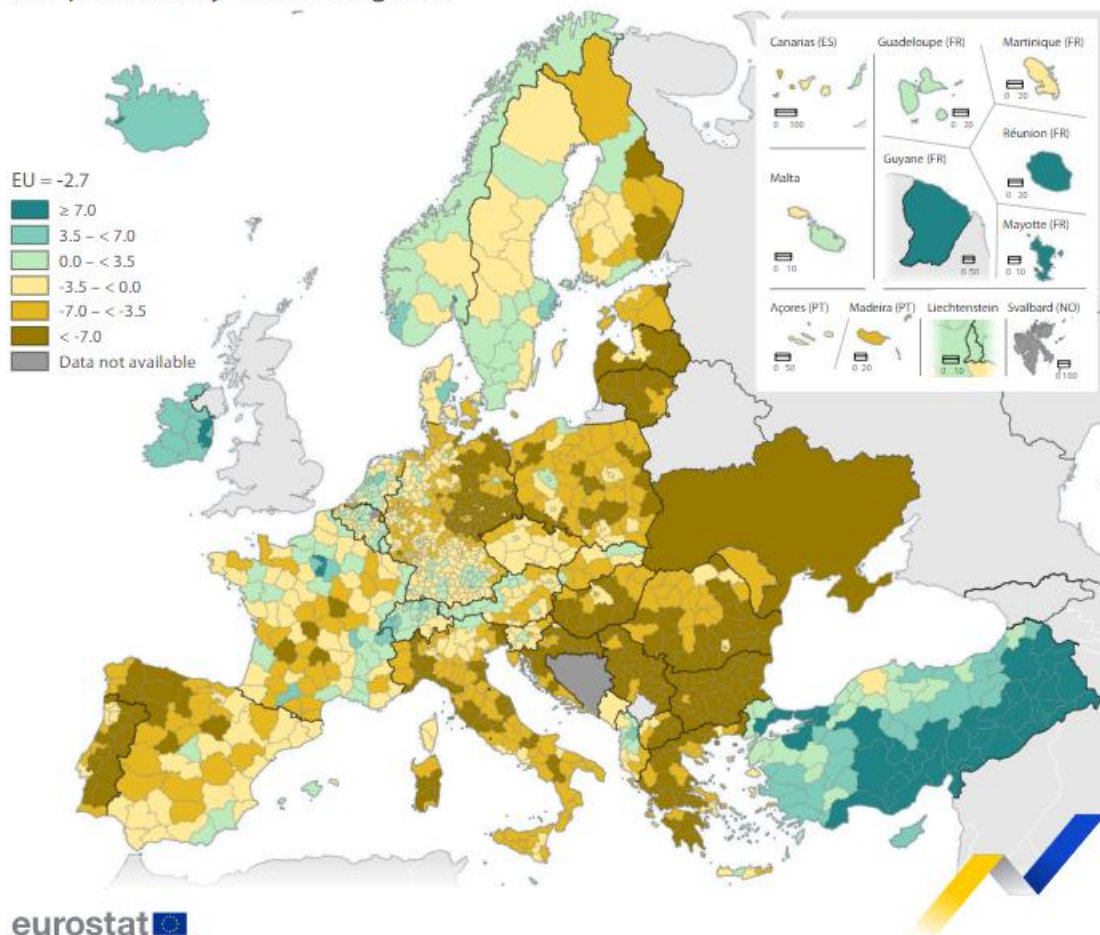
Noen hovedpunkter fra erklæringen er:

1. Øke **samarbeid mellom lokal/regionalt** nivå med EU for å skape tilstrekkelige boliger.
2. Jobbe for å **øke finansieringsmuligheter** for boliger, spesielt rettet mot lavinntektsfamilier, hjemløse, bevegelseshemmede og unge.
3. Arbeide for å stimulere **bedre byplanlegging** – som legger til rette for boliger som er tilgjengelig for «vanlige folk».
4. Bidra til å **øke samarbeide mellom det offentlige og private**, slik at kapital og nye finansieringsmodeller kan brukes til boliger.
5. Ministrene ber Kommisjonen å evaluere **bruken av midler i eksisterende programmer**, slik at mer kan gå til renovering av boliger.
6. Ministrene inviterer Kommisjonen til å revurdere regelverket for statsstøtte, slik at mer offentlige midler kan brukes i boligpolitikken.
7. Jobbe for å bedre se **by- og boligpolitikken i sammenheng**.
8. Stimulere til mer forskning om sosial boligpolitikk og knytte dette opp mot eksisterende midler avsatt til forskning.
9. Bygge **oppunder New European Bauhaus** som et tiltak i by- boligpolitikken.
10. Utforske mulighetene innenfor renovasjon til å bygge et nye arbeidsplasser i EU.

Erklæringen har blitt godt mottatt av organisasjoner som jobber med by- og boligpolitikk. I et [brev til ministre etter erklæringen](#) ble lagt fram har organisasjonene Housing Europe, Eurocities, International Union of Tenants, SOLIDAR og Council of European Municipalities and Regions ønsket erklæringen velkommen. Samtidig som de peker på at det er viktig at erklæringen følges opp med konkrete resultater og finansielle midler.

Crude rate of natural population change, 2021 (% persons, by NUTS 3 regions)

Note: Moldova and Albania, 2020. Türkiye: 2019.
Source: Eurostat (online data codes: demo_r_gind3 and demo_gind)

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat - IMAGE, 11/2023

8. Befolkningsutviklingen i EU – negativ mellom 2021 og 2022

Mellom 1. januar 2021 og 1. januar 2022, under Covid-pandemien falt EUs befolkning med 265 257 personer. For Norges del så var det to regioner som registrerte fall i befolkningen: Innlandet og Vestfold og Telemark.

Store deler av Nord-Finland og Nord-Sverige opplevde befolkningstill.

Statistikken til Eurostat viser også at det er store forskjeller i befolkningsutviklingen mellom sør/øst og nord/vest Europa.

9. Bodø er kulturhovedstad i 2024 og Tromsø europeisk ungdomshovedstad i 2026

Bodø vil være europeisk kulturhovedstad i 2024, sammen med estiske Tartu og østerrikske Bad Ischl. I den anledning ble det holdt en stor markering i europaparlamentet i Brussel, med hele 450 deltakere.

Bodøs presentasjon av programmet ble godt mottatt, og høstet ros for å bringe mange kulturaktiviteter til hele regionen i 2024.

Bildet til venstre viser programsjef Henrik Sand Dagfinrud i Bodø 2024. Bildet til høyre viser Bodøs varaordfører Ida Gudding Johnsen. Fotograf: Sofia Aas Løvø ©Norges delegasjon til EU, 2023.

Som et ledd i det gode arbeidet i som gjøres i nord ble Tromsø den **27. November** utnevnt til europeisk ungdomshovedstad i 2026.

Tromsø var en av fem byer som var kandidat til å bli Europeisk ungdomshovedstad i 2026, sammen med byene Vila do Conde (Portugal), Málaga (Spania), Izmir (Tyrkia) og Sarajevo (Bosnia-Hercegovina). Søknadsprosessen har vært et stort samarbeidsprosjekt mellom offentlige og private aktører i Nord-Norge og Arktis. Ungdomsråd, ungdomsorganisasjoner og frivillige ungdommer har vært sentrale i hele prosessen.

Illustrasjon: youthforum.org

Tromsø vil være Europeisk ungdomshovedstad i 2026. Kilde ©Tromsø kommune 2023.

10. Kommende begivenheter og tidsfrister

Det er fortsatt ganske mye uklart vedrørende forskjellige arrangementer under det belgiske formannskapet, men enkelte arrangementer er allerede planlagt:

- **20. februar:** [European conference on local youth work and democracy](#)
- **18.-19.mars:** [Europeisk toppmøte for byer og regioner i Mons](#)

Det kanskje mest spennende for byer og regioner i under det belgiske formannskapet i 2023 er den tiende versjonen av European Summit of Regions and Cities. Toppmøtet finner sted i Mons, i Hainaut provinsen i Vallonia, Belgia. Toppmøtet vil samle en rekke viktige aktører fra EUs medlemsland og vil også feire 30 årsmarkeringen for regionkomiteen i EU.

Følg det [belgiske formannskapets nettside](#) for informasjon om flere arrangementer.

11. Ta kontakt!

Vi hører gjerne fra deg [HER](#)